

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2019-11-19
Besvaras senast
2019-12-03

Till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:150 Medinflytande för totalförsvarspliktiga

Den 2 mars 2017 beslutade regeringen att återigen använda lagen om totalförsvarsplikt som verktyg för personalförsörjning i Försvarsmakten. Till följd av detta beslutade man också i december samma år om en ny förordning om medinflytande för totalförsvarspliktiga. Förordningen inleds med att förklara medinflytandets syfte: att pliktpersonalen ska utveckla Försvarsmaktens verksamhet och främja goda utbildningsförhållanden. Där slås också bestämmelser för medinflytande och rätten till goda förutsättningar för att förtroendevalda ska kunna fullfölja sitt uppdrag fast.

Det värnpliktsråd som valdes på Värnpliktskongressen i april är det första sedan värnplikten återaktiverades. Under detta halvår har rådet arbetat med att etablera organisationen i linje med kongressens uppdrag. Tyvärr tycks dock frågan om medinflytande direkt motarbetas av Försvarsmaktens högkvarter.

I en skrivelse till Försvarsdepartementet har Pliktrådet uppmärksammat allvarliga brister i Försvarsmaktens förhållningssätt och tillämpning av förordningen. Där framkommer hur Försvarsmakten hindrar rådet självständighet, dels genom att vilja kontrollera verksamheten och dels genom att inte ställa nödvändiga kansliresurser till förfogande. Det märks bland annat genom upplägg för rekrytering och arbetsledning och att en permanent kanslilösning ännu inte kommit till stånd. Pliktrådet uppger också att arbetsmiljön för både ledamöter och personal varit under all kritik ända sedan de tillträdde.

De brister som framkommit i vidare dialog med Pliktrådet tycks i grund och botten handla om Försvarsmaktens tillämpande av förordningen och synen på kopplingen till rådet. I dag är Pliktrådet en del av Försvarsmakten. Ett sådant beroendeförhållande kan i sig utgöra ett problem för att rådet ska kunna bedriva en självständig verksamhet. De praktiska fördelar det kan föra med sig att vara en del av en större organisation blir sekundära om inte möjligheten till ett faktiskt oberoende garanteras. Med den modell som i dag slås fast i och med förordningen är det nödvändigt att Försvarsmakten håller största möjliga avstånd till Pliktrådets verksamhet.

Plikttjänstgöring är en speciell typ av tjänstgöring. Det faktum att människor kan tvingas in i verksamheten kräver ett särskilt ansvar för att skapa goda förhållanden för demokratiskt inflytande. En folklig förankring kräver

möjlighet till reellt inflytande över den situation man befinner sig i. Det handlar ytterst om legitimiteten i ett system byggt på plikt. En ömsesidigt god relation med Pliktrådet där ett visst avstånd iakttas bör därför betraktas som en värdefull tillgång för Försvarsmakten.

Jag och försvarsministern är eniga om att ett framtida svenskt försvar ska bygga på en allmän och könsneutral värnplikt. Jag hoppas att vi också är överens om att Pliktrådet ska kunna agera helt självständigt och, när det så är nödvändigt, komma med kritik, granska eller lyfta frågor som myndigheten förbisett. Det är tydligt att den nuvarande förordningen inte svarar upp mot de behov som finns för att Pliktrådet på ett tillfredsställande sätt ska kunna genomföra sitt arbete.

Jag vill därför fråga försvarsminister Peter Hultqvist:

1. Vad menar ministern att innebörden av förordningen avseende medinflytandet är – varför är detta viktigt?
2. Om ministern delar min syn på medinflytandets betydelse för att säkra legitimitet och folkförankring för pliktinstrumentet – hur ska dess oberoende kunna säkerställas?
3. Avser ministern att göra några ändringar i förordningen om medinflytande för totalförsvarspliktiga (2017:1249) i syfte att klargöra den administrativa anslutningen mellan Pliktrådet och Försvarsmakten samt myndighetens praktiska ansvar?

.....

Hanna Gunnarsson (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders